

INOVOVANÉ UČEBNÉ OSNOVY ZŠ VTÁČKOVCE

*”Škola je pre mňa hniezdo, kde
sa učím obklopený láskou a
priateľstvom”.*

Inovované učebné osnovy v Základnej škole Vtáčkovce vychádzajú zo vzdelávacích štandardov jednotlivých vzdelávacích oblastí štátneho vzdelávacieho programu (ŠVP), ktoré sú zverejnené na webovej stránke Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky:

<https://www.minedu.sk/vzdelavacie-standardy-pre-1-stupen-zs/>

4 ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

4.1 Vlastiveda

PREDMET	Vlastiveda	
VZDELÁVACIA OBLASŤ	Človek a spoločnosť	
STUPEŇ VZDELÁVANIA	ISCED 1	
VYUČOVACÍ JAZYK	slovenský	
FORMA ŠTÚDIA	denná	
UČEBNÉ OSNOVY - ROČNÍK	tretí	štvrtý
ROZSAH VYUČOVANIA PREDMETU	1 VH týždenne/ 33 VH ročne	2 VH týždenne/ 66 VH ročne

Výchovno-vzdelávacie ciele a obsah vzdelávania:

Sú v súlade s cieľmi a obsahovým a výkonovým štandardom vzdelávacieho štandardu pre vyučovací predmet Vlastiveda, schváleného ako súčasť ŠVP pre prvý stupeň základnej školy pod číslom 2015-5129/1758:1-10A0 s platnosťou od 1.9.2015.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vlastiveda v 3. a 4. ročníku má osobité, nezastupiteľné postavenie vzhľadom na význam v utváraní predstáv o bezprostrednom mieste života žiakov (priestorový aspekt) a historickom období, v ktorom žijú (časový aspekt). Svojím zameraním má za cieľ podnecovať, motivovať žiakov na rozprávanie o danej téme (či už na základe vlastných skúseností, podľa obrázka a i.) a v čo najväčšej miere využívať heuristický rozhovor a zážitkové učenie.

Vlastivedné – motivačné poznávanie začína v 1. a 2. ročníku (prvouka) spoznávaním okolia školy a bydliska a postojmi k spoločnosti, pokračuje v 3. ročníku (Moja obec) a končí vo 4. ročníku (Objavné cesty po Slovensku).

Vlastiveda v 3. ročníku (Moja obec) je obsahovo naplnená emotívnym (dobrodružným) poznávaním, pozorovaním a hodnotením javov a celkovo dojmami z vlastnej obce (okolie školy) v časových premenách jednotlivých ročných období (aj s aspektom starostlivosti o bezpečnosť a zdravie). Nezastupiteľná je vlastivedná vychádzka, ktorá má motivačnoheuristický charakter. Vybrané témy, napr. orientácia v okolí školy, sa odporúča realizovať formou pozorovania mimo triedy, ak sú na to možnosti. Delí sa na spoznávanie miestnej krajiny (jednoduchá práca s nákresmi) a orientáciu v čase (plynutie kalendárneho a školského roka, významné sviatky počas roka, tradície a i.). Na ne nadväzuje rozprávanie o doprave, o pamätihodnostiach. Osobitá pozornosť sa venuje pozorovaniu, skúmaniu prírody, jej zložiek, ale rovnako aj pamiatok v okolitej krajine.

CIELE PREDMETU

Žiaci:

- skúmajú, pozorujú a bádajú v kraji, v ktorom žijú,
- porozprávajú o svojej obci (mesto, dedina – o krajine svojho okolia) a určia jednotlivé prvky – časti svojej obce,
- orientujú sa v rodnom kraji pomocou svetových strán a významných objektov,
- rozlišujú primerane vzťahy a väzby prírodného a spoločenského charakteru vo svojej obci, doma i v škole,

- použijú poznatky zo svojich pozorovaní a skúseností,
- identifikujú a odlišia, čo vytvorila príroda a čo človek,
- rozprávajú o premenách prírody počas roka (vyhľadajú v kalendári významné dni),
- ukážu na mape (prispôsobenej vlastivede v 4. ročníku) vybrané pohoria, jaskyne, rieky, mestá a iné,
- opíšu (pomocou obrázkov) pojmy, krajinu, pamiatky, ktoré už nie sú z ich bezprostredného okolia,
- prerozprávajú obsah povesti podľa výberu,
- porozprávajú o významných historických udalostiach,
- vedia čítať mapu a rozprávať podľa ilustrácií a fotografií
- vypátrajú pútavé skutočnosti o rôznych častiach Slovenska,
- porovnávajú jednotlivé oblasti so svojou obcou.

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE

Učebný predmet vedie žiakov k rozvíjaniu komunikatívnej kompetencie tým, že umožňuje prezentáciu slovnú alebo písomnú navštívenej oblasti na Slovensku alebo interpretácii prečítanej alebo vypočutej povesti, piesne, básne viažucej sa k regiónu alebo ku Slovensku. Učivo o Slovensku rozvíja aj čitateľskú gramotnosť tým, že žiaci majú možnosť interpretovať umelecké texty z literatúry alebo odborného textu, ale taktiež majú možnosť rozvíjať si schopnosť opisu obrázkov, diagramov, kresieb a pod.

V predmet Vlastiveda rozvíjame u žiakov nasledujúce kompetencie: *a)*

Sociálne komunikačné kompetencie

- vyjadruje sa súvisle a výstižne písomnou aj ústnou formou adekvátnou primárnemu stupňu vzdelávania,
- dokáže určitý čas sústredene načúvať, náležite reagovať, používať vhodné argumenty a vyjadriť svoj názor,
- uplatňuje ústretovú komunikáciu pre vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi, rodičmi a s ďalšími ľuďmi, s ktorými prichádza do kontaktu,

- rozumie rôznym typom doteraz používaných textov a bežne používaným prejavom neverbálnej komunikácie a dokáže na ne adekvátne reagovať,
- na základnej úrovni využíva technické prostriedky medzi osobnej komunikácie, - chápe význam rešpektovania kultúrnej rozmanitosti.

b) Kompetencia učiť sa učiť sa

- získava schopnosť sebareflexie pri poznávaní svojich myšlienkových postupov,
- na základe poskytovaných možností uplatňuje základy rôznych techník učenia sa a efektívne si osvojuje poznatky a študijné návyky,
- vyberá a hodnotí získané informácie, spracováva ich a využíva vo svojom učení a v iných činnostiach, zlepšuje svoju vytrvalosť a iniciatívu, hodnotí svoj pokrok, akceptuje spätnú väzbu a uvedomuje si svoje rozvojové možnosti

c) Kompetencia v oblasti informačných a komunikačných technológií

- prejavuje radosť zo samostatne získaných informácií,
- dokáže primerane veku komunikovať pomocou elektronických médií,
- dokáže adekvátne veku aktívne vyhľadávať informácie na internete.

d) Kompetencia učiť sa

- dokáže pracovať samostatne s učebnicami, pracovnými zošitmi a pomôckami
- prejavuje aktivitu v individuálnom i skupinovom učení.

e) Kompetencia riešiť problémy

- dokáže popísať problém,
- v odôvodnených prípadoch dokáže privolať potrebnú pomoc,
- vníma a sleduje problémové situácie v škole a vo svojom najbližšom okolí,
- pri riešení problémov hľadá a skúša viaceré možnosti riešenia problémov a overuje správnosť riešenia,
- pokúša sa problémy a konflikty vo vzťahoch riešiť primeraným spôsobom.

f) Osobné, sociálne a občianske kompetencie

- uvedomuje si vlastné potreby a tvorivo využíva svoje možnosti,
- dokáže odhadnúť svoje silné a slabé stránky,
- uvedomuje si dôležitosť ochrany svojho zdravia a jeho súvislosť s vhodným a aktívnym trávením voľného času,

- uvedomuje si, že má svoje práva a povinnosti, dokáže rešpektovať a prijímať príkazy kompetentných osôb,
- má osvojené základy pre efektívnu spoluprácu v skupine,
- dokáže prijímať nové nápady alebo aj sám prichádza s novými nápadi a postupmi pri spoločnej práci.

g) Kompetencia v oblasti matematického a prírodovedného myslenia

- je pripravený ďalej si rozvíjať schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré smerujú k systematizácii poznatkov.

h) Kompetencia vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi

- rešpektuje vkus iných ľudí a primerane veku vyjadriť svoj názor a vkusový postoj,
- správa sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám,
- má osvojené základy pre tolerantné a empatické vnímanie prejavov iných kultúr.

i) Kompetencie finančnej gramotnosti

- človek vo sfére peňazí,
- zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb- príjem a práca,
- úver a dlh,
- riadenie rizika a poistenie.

Prostredníctvom učenia sa a činnosti si žiaci rozvíjajú jednotlivé druhy **funkčnej gramotnosti** a **komunikatívne kompetencie** tým, že majú možnosť slovne alebo písomne prezentovať svoje skúsenosti z navštívenej oblasti na Slovensku alebo **interpretovať** prečítanú alebo vypočutú povesť, pieseň, báseň viažucu sa k regiónu alebo k vlasti. Vlastivedné učivo o Slovensku rozvíja aj **čitateľskú gramotnosť**. Žiaci majú možnosť interpretovať umelecké texty z literatúry alebo odborné texty, prostredníctvom opisu obrázkov, diagramov, kresieb a pod.

Ďalšou dôležitou kompetenciou je rozvíjanie **kultúrnej kompetencie**, pretože spoznávanie vlasti sa rozvíja nielen priamym pozorovaním alebo získavaním informácií z textu, ale aj využitím ľudovej slovesnosti výtvarného, hudobného, dramatického, alebo filmového umenia.

Vzťah k prírode a k ľuďom rozvíja základy **personálnej** a **interpersonálnej** kompetencie, podporuje motiváciu a rôzne stratégie „učiť sa“, hľadá možnosti a limity k samostatnému,

sebevedomému vystupovaniu a konaniu, k efektívnej bezproblémovej (nekonfrontačnej) komunikácii, schopnosti objavovať a poznávať všetko, čo ho zaujíma, k čomu má pozitívny vzťah, prípadne v čom by mohol v budúcnosti uspieť. Schopnosť pracovať samostatne i tímovo.

METÓDY A FORMY

Vyučovanie vlastivedy je založené na aktívnej účasti žiakov vo vyučovacom procese. Žiaci sa učia v triede i v krajine, čítaním máp, analýzou vyobrazení a údajov, prácou s učebnicou, vlastivedným atlasom, doplnkovou literatúrou. Učia sa aplikovať získané vedomosti pri riešení praktických úloh. Pracujú individuálne, vo dvojiciach i v skupinách. Práca s textom, rozvíja čítanie s porozumením. Výsledky samostatnej práce sa využívajú pri spoločnej práci v triede.

K účinným formám vyučovania (kognitívnym a motivačným) patrí využívanie veku primeranej literatúry - hlavne deťom blízkych rozprávok a povestí. Medzi prostriedky na dosiahnutie určených cieľov radíme video záznamy, besedy, vlastivedné súťaže, prácu v záujmových útvaroch a pod. Súčasťou vyučovania vlastivedy v 4. ročníku ZŠ sú aj vlastivedné vychádzky, pre ktoré je potrebné vytvoriť časový priestor. Riaditeľ školy môže pre tento účel vyčleniť príslušný počet hodín. Realizáciu vychádzok ovplyvňujú lokálne podmienky (dostupnosť tematicky vhodnej lokality, klimatické podmienky, bezpečnosť žiakov a podobne).

Pri vyučovaní vlastivedy sa budeme snažiť využiť nielen metódy a formy práce, ktoré sú klasické, ale aj metódy a formy práce, ktoré sú nové, moderné a samozrejme motivujúce.

Metódy edukácie

- ✓ brainstorming,
- ✓ hobometóda (ide o brainstorming s prestávkou na samoštúdium),
- ✓ Gordonova metóda (hľadanie originálneho riešenia),
- ✓ vyučovanie hrou cez didaktické hry,
- ✓ dramatizácia,
- ✓ motivovanie pomocou úloh (otázok učiteľa, problémy, cvičenia, výchovné situácie, ktoré si vyžadujú aktivitu a riešenie zo strany žiaka),
- ✓ motivovanie pomocou hodnotenia (vytvorenie príležitosti, aby sa mohlo dieťa pochváliť, hodnotiť najmä významné veci, viac odmeňovať ako kritizovať, používanie spôsobov hodnotenia cez body, pochvaly, tleskanie, slovné a individuálne hodnotenia),

- ✓ metóda kauzálnych atribúcií (učiteľ sa pýta na možné príčiny neúspechu alebo úspechu žiaka),
- ✓ metóda vzťahových rámcov (porovnávanie žiakov s ostatnými žiakmi, porovnávanie výkonu žiaka v určitých časových obdobiach,...

Formy edukácie

- ✓ skupinové vyučovanie,
- ✓ problémové vyučovanie,
- ✓ projektové vyučovanie,
- ✓ programové učenie,
- ✓ blokové vyučovanie,
- ✓ integrované tematické vyučovanie,
- ✓ heuristické vyučovanie (DITOR),
- ✓ tvorivé vyučovanie, ✓ objavujúce vyučovanie,
- ✓ vychádzky s pozorovaním,...

UČEBNÉ ZDROJE

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

autor	učebnica/iný učebný zdroj
	Vlastiveda pre 3. ročník ZŠ
	Vlastiveda pre 4. ročník ZŠ
	pracovné zošity odporúčané MŠ SR vybrané z konkurzu a spĺňajúce obsahovú náplň ISCED 1.
	odborné publikácie k daným témam prírodovedy
	Internet, Encyklopédie
	webové stránky, výukové programy v ZŠ Vtáčkovce, CD, DVD
	Mapa Slovenska, atlasy, pohľadnice, obrázkový materiál, detské časopisy...

	materiálno-technické a didaktické prostriedky, ktoré má ZŠ Vtáčkovce k dispozícii
--	---

HODNOTENIE PREDMETU

Žiaci v predmete Vlastiveda sú hodnotení v súlade s Metodickým pokynom č. 22 /2011 na hodnotenie žiakov základnej školy, platným od 1. mája 2011. Pri hodnotení sa postupuje aj podľa Vnútorného systému hodnotenia žiakov ZŠ Vtáčkovce, ktorý je prílohou k školskému vzdelávaciemu programu školy. Učiteľ zohľadňuje vekové a individuálne osobitosti žiaka a prihliada na jeho momentálnu psychickú i fyzickú disponovanosť. Posudzuje učebné výsledky žiaka objektívne a primerane náročne, pričom prihliada aj na jeho vynaložené úsilie, svedomitosť, individuálne schopnosti, záujmy . Hodnotí sa jeho tvorivosť, aktivita v práci, snaha po spoločnom úsilí pri dosahovaní cieľov. Dôraz je kladený na pozitívne, motivujúce hodnotenie prejavov a výsledkov práce žiaka, ako aj jeho správania. Hodnotenie predmetu sa uskutočňuje priebežne počas celého roka pri hodnotení čiastkových výsledkov a prejavov žiaka na vyučovacích hodinách . Veľký dôraz kladieme na kladné a motivujúce hodnotenie.

Celkové hodnotenie sa uskutočňuje na konci prvého polroka a druhého polroka v školskom roku a žiak je klasifikovaný známku.

V 3.- 4. ročníku sa predmet Vlastiveda klasifikuje.

VLASTIVEDA

3.ročník

ŠVP 1 hodín, spolu 1 VH týždenne/ 33 VH ročne

Vzdelávací štandard

Moja obec – 33 VH

Výkonový štandard	Obsahový štandard
--------------------------	--------------------------

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy

vie/dokáže:

- ✓ napísať presný názov svojej obce (presnú adresu školy a bydliska),
- ✓ zaradiť obec, kde býva, medzi mestá alebo dediny,
- ✓ určiť smer na sever podľa poludňajšieho tieňa a identifikovať svetové strany v krajine,
- ✓ orientovať sa v okolí školy a bydliska pomocou svetových strán a významných objektov v miestnej krajine,
- ✓ porozprávať vlastnými slovami cestu do školy alebo zo školy domov,
- ✓ opísať svoju obec (napr. aké domy, ulice – pozná, možno aj vymenovať, blízka rieka, park a iné),
- ✓ zhotoviť jednoduchý nákres okolia školy a bydliska,
- ✓ ukázať na mape Slovenska svoju obec,
- ✓ identifikovať na mape Slovenska pohoria, nížiny, rieky a cesty (podľa farieb),
- ✓ opísať spôsob života obyvateľov obce – iné v meste, iné na dedine, ako sa starať o svoje okolie, ako tráviť voľný

moja obec, miestna krajina, okolie školy, bydliska smer na sever (podľa poludňajšieho tieňa), svetové strany
cesta do školy a bezpečnostné pravidlá pri ceste do školy
znaky jesene, zmeny v prírode a dĺžky dňa a noci, zber úrody, príprava živočíchov na zimu predkovia, dedina alebo mesto (aj s opisom) a jej obyvatelia
znaky zimy, starostlivosť o zver v prírode
zimné sviatky, pamätihodnosti významní rodáci, zmienky o obci a jej okolí v povestiach, piesňach, známe udalosti v obci, historické pamiatky v obci
znaky jari, zmeny v prírode a dĺžky dňa a noci, jarné práce
veľkonočné sviatky a tradície, plán, mapa danej krajiny
znaky leta, zmeny v prírode a dĺžky dňa

<p>čas,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ charakterizovať zmeny vo svojej obci (v prírode) na jeseň a použiť ✓ pri tom vlastné pozorovania i skúsenosti (dĺžka dňa a iné), ✓ porozprávať, ako si ľudia pripomínajú svojich predkov a priateľov (Pamiatka zosnulých) na jeseň, ✓ zostrojiť časovú priamku vlastnej rodiny a rodinných príslušníkov, ✓ charakterizovať zmeny vo svojej obci v zime (vlastné pozorovania), ✓ vlastnými slovami porozprávať o sviatočných dňoch v obci na rozhraní kalendárnych rokov (Vianoce, Silvester, Nový rok, Traja králi), ✓ opísať druhy dopravy v obci (zopakovať si bezpečnosť na cestách), ✓ opísať podľa náčrtu cestu do stredu obce (mesta, dediny), ✓ určiť dve historické pamiatky vo svojej obci, ✓ prerozprávať jednu povesť, pieseň, či báseň, ktorá sa viaže k obci alebo jej okoliu, ✓ určiť, aké významné kultúrne a športové podujatie sa v obci konajú, ✓ charakterizovať zmeny v prírode na jar a použiť pri tom vlastné pozorovania a skúsenosti (zmeny v prírode, dĺžka dňa), 	<p>a noci, dozrievanie novej úrody, starostlivosť živočíchov o mláďatá, oddych a rekreácia počas letných prázdnin, starostlivosť o zdravie a bezpečnostné pravidlá počas letných aktivít časová priamka (vizualizácia času)</p>
---	---

- ✓ opísať činnosti ľudí na jar,
- ✓ porozprávať o veľkonočných

<p>tradíciách v obci,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ identifikovať zmeny v prírode počas leta a rozprávať o oddychu a rekreácii počas letných prázdnin, ✓ vyhľadať informácie o svojej obci na internete a iných médiách, ✓ interpretovať obrazový materiál o obci a jej obyvateľoch 	
---	--

ZAČLENENIE PRIEREZOVÝCH TÉM

Prierezová téma	Ciele
<p>Environmentálna výchova</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ žiak si buduje a rozvíja pozitívny vzťah k svojim, ale aj cudzím veciam (hračky, predmety v škole, v izbe a pod.), ✓ žiak si posilňuje pocit zodpovednosti vo vzťahu k živým organizmom a ich prostrediu, ✓ žiak je citlivý na aktuálny stav prírody a prejavy ničenia prírody a životného prostredia, ✓ žiak sa stáva poriadkumilovným, ✓ uprace si po sebe,

<p>Osobnostný a sociálny rozvoj</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ žiak si rozvíja pozitívny vzťah ku komunikácii s druhými, správne vystupovanie, ✓ spoznáva sám seba, svoje dobré ale aj slabé stránky, rozvíja si sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a sebvzdelávanie, ✓ rešpektuje názory, potreby a práva ostatných, ✓ žiak si pestuje kvalitné medziľudské vzťahy, rozvíja sociálne spôsobilosti potrebné pre osobný a sociálny život a spoluprácu, ✓ formuje si postoje k slušnému správaniu sa, ✓ chápe význam kamarátstva a priateľstva, ktoré pomáhajú rozvíjať interpersonálne vzťahy, empatiu, komunikačné zručnosti, ✓ vie vyznať lásku k mamke a ockovi,
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ tvorí si pozitívny postoj k funkčnej rodine a rodičovstvu, ✓ uvedomuje si význam kladných vzťahov medzi súrodencami, spolužiakmi, učiteľmi – empatiu,
<p>Výchova k manželstvu a rodičovstvu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ formuje si postoje k slušnému správaniu sa, ✓ chápe význam kamarátstva a priateľstva, ktoré pomáhajú rozvíjať interpersonálne vzťahy, empatiu, komunikačné zručnosti, ✓ vie vyznať lásku k mamke a ockovi, ✓ si tvorí pozitívny postoj k funkčnej rodine a rodičovstvu, ✓ uvedomuje si význam kladných vzťahov medzi súrodencami, spolužiakmi, učiteľmi – empatiu, ✓ získava základné predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti medziľudských vzťahov,

<p>Ochrana života a zdravia</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozvíja starostlivosť o svoje zdravie a buduje si úctu voči vlastnému telu, ✓ žiak sa učí aktivite, ✓ žiak si pestuje pozitívny vzťah k športu, vyjadruje svoj postoj k jednotlivým aktivitám a športom, ✓ vie vymenovať zdravé a nezdravé jedlá, ✓ dodržiava správnu životosprávu, ✓ vie, že konzumácia ovocia a zeleniny je pre zdravie veľmi dôležitá, ✓ rozlišuje vhodné a nevhodné správanie v triede aj mimo nej, ✓ rozvíja svoje predstavy o vybraných prírodných a spoločenských javoch, ✓ vysvetliť význam pravidiel a predpisov v živote, ✓ oboznámiť sa s reálnym prírodným priestorom – boj proti obezite, ✓ pozná pravidlá správania sa v rizikových situáciách podľa vzoru (vie ako a kde sa obrátiť o pomoc),
<p>Mediálna výchova</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zodpovedne narába s mediálnymi pomôckami (rádio, notebook, projektor a pod.), ✓ prijíma, analyzuje, hodnotí mediálny obsah, komunikuje o obsahu, porovnáva ho a určuje,
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže rozlíšiť skutočnú realitu od fikcie,
<p>Multikultúrna výchova</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Halloween – vie pomenovať tento sviatok, pozná tradíciu tohto sviatku a dokáže pomenovať niektoré predmety, ktoré súvisia s týmto sviatkom, ✓ podporovať sebavedomie žiakov a schopnosť uplatniť sa vo vlastnej skupine, ✓ cvičí správnu výslovnosť slov,

Dopravná výchova	<ul style="list-style-type: none"> ✓ pozná základné farby na semafore, a vie čo znamenajú, ✓ pomenúva dopravné prostriedky, určuje či sú rýchle alebo pomalé, ✓ pozoruje svoje okolie, vyhodnocuje situáciu z hľadiska bezpečnosti a aplikuje návyky bezpečného správania sa v cestnej premávke v praktickom živote, ✓ vie bezpečne chodiť po chodníku a po ceste, ✓ rozumie významu a postaveniu policajtov pre bezpečnú a plynulú premávku na cestách, ✓ osvojuje si zásady, ale aj niektoré zručnosti a návyky súvisiace s poskytovaním prvej pomoci zranenej osobe pri dopravnej nehode, ✓ zvládne zavolať alebo poskytnúť pomoc pri dopravnej nehode,
Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra	<ul style="list-style-type: none"> ✓ pestuje si úctu k vlasti, kraju, i k sebe samému, ✓ toleruje inú kultúru a jej zvyky, ✓ vymenuje obľúbené jedlá ľudovej kuchyne, ✓ opisuje tradície svojho regiónu počas rôznych sviatkov: Vianoce, Nový rok, Veľká noc a pod., ✓ uznáva a rešpektuje názory iných,
Finančná gramotnosť	<ul style="list-style-type: none"> ✓ pracuje hospodárne (šetrí papierom, prázdny miestom v zošite a pod.), ✓ narába hospodárne s učebnicami, pracovnými zošitmi a inými pomôckami v triede, šetrí ich (obalené knižky), ✓ zodpovedne narába so svojimi aj s cudzími predmetmi,